

Strukturální fondy a jejich využití pro oblast politik zaměstnanosti – příklad OP LZZ

Mgr. Bc. David Póč

David.Poc@econ.muni.cz

Evropská strukturální politika a její historický průmět (1)

- Klíčovou koncepcí je „solidarita“ „soudržnost“
- Realizace např. efektivní regionální politiky v EU je aktuálně podpořeno alokací více než třetiny rozpočtu
- **Důležitá historická data:**
 - 1) **1957** Římská smlouva – v její preambuli je formulace, že je třeba „posílit jednotu svých ekonomik a zajistit harmonický rozvoj snižováním rozdílů mezi různými regiony a zmírňováním zaostalosti méně rozvinutých oblastí“
 - 2) **1958** Založení prvních dvou sektorových fondů - Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOF)
 - 3) **1975** Vytvoření Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR)
 - 4) **1986** Jednotným evropským aktem se vytvářejí podmínky pro skutečnou politiku soudržnosti
 - 5) **1989–1993** Na vrcholné schůzce v Bruselu v únoru 1988 dochází k celkové přestavbě fungování fondů solidarity, nyní nazývaných „strukturálními fondy“
 - 6) **1992** Ve smlouvě o Evropské unii, která vstoupila v platnost v roce 1993, je soudržnost definována jako jeden z hlavních cílů Unie vedle hospodářské a měnové unie a jednotného trhu

Evropská regionální politika a její historický průmět (2)

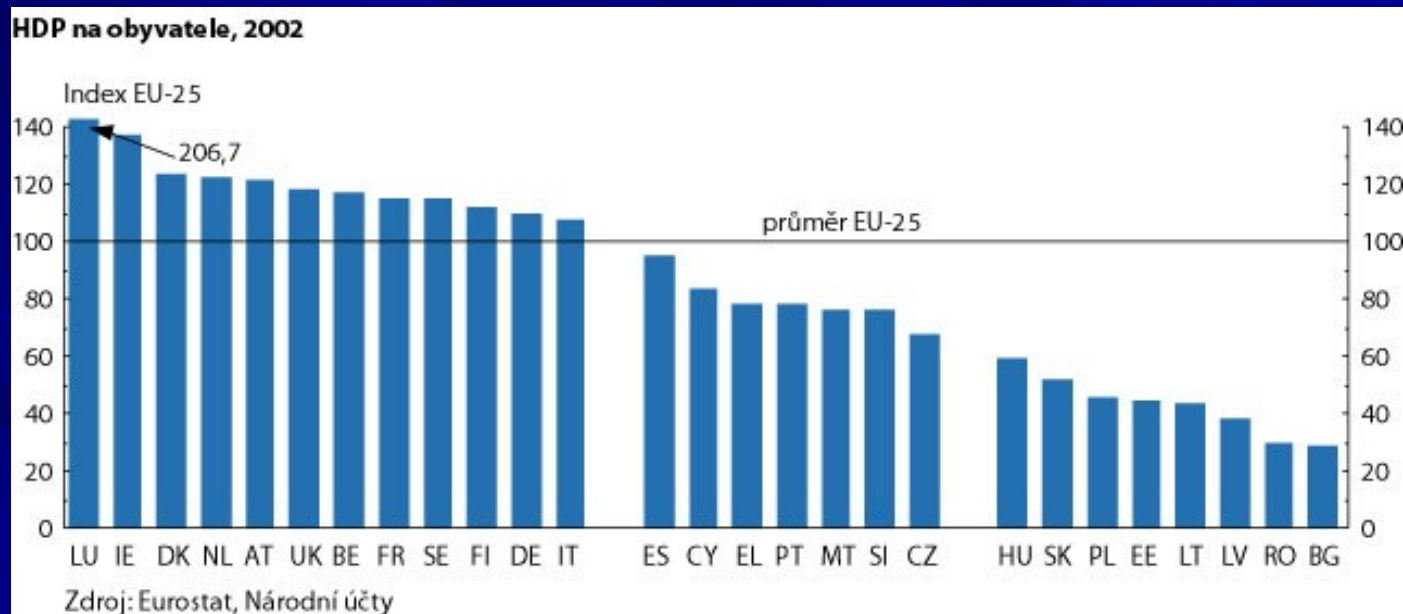
- 7) **1994–1999** Na vrcholné schůzce v Edinburgu (prosinec 1992) je rozhodnuto, že na politiku soudržnosti bude přiděleno téměř 200 miliard ECU (v cenách roku 1997), tedy třetina rozpočtu Společenství. Strukturální fondy jsou navíc doplněny o Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (FNOR). Na podporu hospodářského a sociálního rozvoje a ochranu životního prostředí v kandidátských zemích střední a východní Evropy je určen Nástroj předvstupních strukturálních politik (ISPA) a Speciální předvstupní program pro rozvoj zemědělství a venkova (SAPARD); ty doplňují program PHARE, který existuje již od roku 1989
- 8) **2000–2001** Vrcholná schůzka v Lisabonu (březen 2000) schvaluje strategii zaměřenou na zaměstnanost, která má z Unie udělat „do roku 2010 nejkonzurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku založenou na znalostech.“ Následně je tzv. Lisabonská strategie doplněna o koncepci trvale udržitelného rozvoje na summitu v Göteborgu (červen 2001)
- 9) **2002** Vrcholná schůzka v Kodani (prosinec 2002) končí vyslovením souhlasu s podmínkami pro přijetí deseti nových členských států Unie.
- 10) **2004** Dne 18. února předkládá Evropská komise svůj návrh reformy politiky soudržnosti na období 2007–2013, nazvaný „Nové partnerství pro soudržnost, konvergenci, konkurenceschopnost, spolupráci“, a 1. května Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovenská republika a Slovinsko vstupují do Evropské unie.

Základní legislativní rámec vztahující se k fungování evropských fondů

- Nařízení Rady (ES) č. [1260-1999](#) o obecných ustanoveních o strukturálních fondech
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. [1261-1999](#) o Evropském fondu pro regionální rozvoj
- Nařízení Rady (ES) č. [1164-94-\(1265-99\)](#) kterým se mění příloha II nařízení (ES) č. 1164/94 o zřízení Fondu soudržnosti
- Nařízení Komise (ES) č. [1159-2000](#) o informačních a propagačních opatřeních, která mají být prováděna členskými státy v souvislosti s pomocí ze strukturálních fondů
- Nařízení Komise (ES) č. [1681-1994](#) o nesrovnalostech a navrácení neoprávněně vyplacených částek v souvislosti s financováním strukturálních politik a organizaci informačního systému v této oblasti
- Nařízení Komise (ES) č. 2064-1997 kterým se stanoví detailní opatření pro provedení nařízení Rady (EHS) č. 4253/88 ohledně finanční kontroly prováděné členskými státy u operací spolufinancovaných Strukturálními fondy
- Nařízení Komise (ES) č. [438-2001](#) kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, pokud jde o řídicí a kontrolní systémy pro pomoc poskytovanou ze strukturálních fondů
- Nařízení Komise (ES) č. [448-2001](#) kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, pokud jde o postup při provádění finančních oprav u pomoci poskytované ze strukturálních fondů
- Nařízení Komise (ES) č. 1145-2003 kterým se mění nařízení (ES) č. 1685/2000 pokud jde o pravidla způsobilosti pro spolufinancování strukturálními fondy

Proč jsou v EU strukturální politiky jednou z klíčových priorit?

- Rozdíly – značné sociální a ekonomické rozdíly mezi regiony v EU
- Solidarita – snaha snížit disproporce mezi regiony a členskými státy
- Hlavní nástroj – cílená finanční podpora z jednotlivých fondů

Jak fungují strukturální fondy a proces jejich využívání? (1)

1. O rozpočtu pro strukturální fondy a pravidlech jejich využívání rozhoduje vrcholná schůzka (tj. všichni členové Unie) na základě návrhu Evropské komise projednaného v Evropském parlamentu
2. Po těchto rozhodnutích vypracuje každý stát nebo region své návrhy a sestaví z nich plán pro problémové oblasti a znevýhodněné sociální skupiny, s přihlédnutím k tematickému zaměření Komise
3. Vypracované plány jsou předloženy Evropské komisi.
4. Každý stát s Komisí projedná obsah těchto dokumentů a možnosti použití národních fondů a fondů Společenství při jejich uskutečňování

Jak fungují strukturální fondy a proces jejich využívání? (2)

5. Když se obě strany na těchto otázkách dohodnou, Komise schválí plány a programy, které z toho vyplývají
6. O podrobnostech programů, zejména programových dodatcích, rozhodují autonomně státní nebo regionální orgány. O těchto dokumentech se s Komisí nejedná, ale jsou jí zasílány pro informaci.
7. Orgán pověřený řízením programu vybere projekty, které nejlépe odpovídají jeho cílům, a poté informuje uchazeče o své volbě
8. Vybrané subjekty pak mohou svůj projekt realizovat, musí jej ovšem dokončit ve lhůtě stanovené v programu, neboť rozvrh výplat je stanoven již na začátku
9. Příslušné úřady pravidelně sledují průběh implementace programu, a to za pomoci monitorovacího výboru, kde jsou zastoupeni různí partneři (zástupci z oblasti ekonomické a sociální i životního prostředí)

Budoucnost evropských fondů v letech 2007 – 2013

■ Dosavadní výsledky

■ Nové úkoly pro léta 2007 – 2013:

1. **V rozšířené Unii je zapotřebí větší soudržnosti**
2. **Posilování priorit Unie – koncentrace na Lisabonský program**
3. **Zvyšování kvality na podporu vyváženějšího a trvale udržitelného rozvoje**
4. **Nové partnerství pro soudržnost**

■ Budoucí priority

1. **Konvergence**
2. **Konkurenceschopnost**
3. **Spolupráce**

Strukturální fondy

Hlavní finanční nástroj na realizaci strukturálních politik v EU – strukturální fondy:

- **Evropský fond regionálního rozvoje - ERDF**
 - **Evropský sociální fond – ESF**

- *Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství – EAGGF*
 - *Finanční nástroj na podporu rybolovu – FIFG*

Budoucnost evropských fondů v ČR

Nové programovací období 2007 – 2013

- Na základě schváleného rozpočtu Společenství na léta 2007 – 2013 přistoupila i ČR k řešení budoucnosti využívání evropských fondů
- Příprava Národního rozvojového plánu a dalších dokumentů na programovací období 2007 – 2013
- Otázka alokace unijních dotací mezi jednotlivé programové tituly
- Vznik 24 operačních programů

Národní rozvojový plán 2007 - 2013 a jeho vytváření

- Upřesnění konkrétní podoby OP v Národním strategickém referenčním rámci
- Rozpory mezi vládou, ministerstvy a kraji
- Nutnost schválení Evropskou komisí
- Slabá vyjednávací pozice České republiky
- Nutnost propojení evropských dotačních titulů a národních zdrojů

Programové cíle pro 2007 – 2013 v České republice – evropské fondy

- **Globální cíl:** *„Přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosaženo udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU 25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.“*
- **Základní dokumenty:**
 - *Národní rozvojový plán (NRP)*
 - *Národní program reforem, tzv. Národní Lisabonský program (NPR)*
 - *Národní strategický referenční rámec (NSRR)*

Naplňování globálního cíle České republiky na roky 2007 – 2013 (1)

■ Realizace bude probíhat prostřednictvím čtyř strategických cílů:

■ Konkurenceschopná česká ekonomika

- Konkurenceschopný podnikatelský sektor
- Podpora VaV, inovací
- Rozvoj udržitelného cestovního ruchu

■ Otevřená, flexibilní a soudržná společnost

- Vzdělávání
- Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti
- Posilování sociální soudržnosti
- Rozvoj informační společnosti
- Chytrá veřejná správa (smart administration)

Naplňování globálního cíle České republiky na roky 2007 – 2013 (1)

■ Atraktivní prostředí

- Ochrana a zlepšení životního prostředí
- Zlepšení dostupnosti dopravy

■ Vyvážený rozvoj území

- Vyvážený rozvoj regionů
- Rozvoj městských oblastí
- Rozvoj venkovských oblastí
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – Praha
- Evropská územní spolupráce

Operační programy v letech 2007 – 2013 (1)

- V období 2007-2013 bude v České republice využíváno 26 (2 všechny členské státy) operačních programů, které jsou rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti:

1. Cíl Konvergence – Podpora hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů a členských států. V České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hl. m. Prahy a je realizovaný prostřednictvím osmi tematických operačních programů a sedmi regionálních operačních programů. Na cíl Konvergence připadá v České republice 25,89 mld. € (cca 730,00 mld. Kč).

Osm tematických operačních programů (21,23 mld. €, cca 598,62 mld. Kč):

OP Doprava

OP Životní prostředí

OP Podnikání a inovace

OP Výzkum a vývoj pro inovace

OP Lidské zdroje a zaměstnanost

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Integrovaný operační program

OP Technická pomoc

Sedm regionálních operačních programů (ROP) na úrovni regionů soudržnosti NUTS II (4,66 mld. €, cca 131,38 mld. Kč)

ROP NUTS II Severozápad

ROP NUTS II Moravskoslezsko

ROP NUTS II Jihovýchod

ROP NUTS II Severovýchod

ROP NUTS II Střední Morava

ROP NUTS II Jihozápad

ROP NUTS II Střední Čechy

Operační programy v letech 2007 – 2013 (2)

2. Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – Podpora regionů, které nespádají pod cíl Konvergence. V České republice pod něj spadá Hlavní město Praha se dvěma operačními programy. Na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připadá v České republice 0,42 mld. Euro (cca 11,73 mld. Kč).

- OP Praha Konkurenceschopnost
- OP Praha Adaptabilita

3. Cíl Evropská územní spolupráce – Podpora přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. V České republice pod něj spádají všechny regiony a podporu lze čerpat z devíti operačních programů. Na cíl Evropská územní spolupráce připadá v České republice 0,39 mld. Euro.

- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko
- OP Meziregionální spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko)
- OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a z nečlenských zemí část Ukrajiny)
- Síťový operační program ESPON 2013 (všechny členské státy, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU)
- Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy)

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

- Pro programovací období 2007 – 2013 vypracovalo MPSV ČR nový OP s cílem vytvořit jeden z klíčových nástrojů pro podporu zaměstnanosti v ČR
- Vznik OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) – zkušenosti z OP RLZ (2004-2006)
- Zdroj financování – ESF/ERDF a státní rozpočet ČR
- Je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.

Vznik OP LZZ

- Vazba na strategické dokumenty:
 - Strategie hospodářského růstu ČR
 - Strategie udržitelného rozvoje
 - Národní inovační politika
- Z fondů EU je pro OP LZZ vyčleněno celkem 1,84 mld. €, což činí přibližně 6,8 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku.
- Vazba na Evropskou strategii zaměstnanosti (1997), Lisabonskou strategii (Strategie pro růst a pracovní místa)
- Spolupráce MPSV s dalšími subjekty (ministerstva či kraje)
- Mnoho aktivit realizovaných ze strany Úřadu práce ČR
- Široký okruh potencionálních příjemců X místy duplicita s jiným sektorovým operačním programem OP VK

Zacílení OP LZZ

- Globálním cílem operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost na období 2007-2013 je **„Zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU“**. Tento cíl zajišťuje realizaci **Strategických cílů Národního strategického referenčního rámce 2007-2013 „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“** a **„Konkurenceschopná česká ekonomika“** a je plně v souladu se třetí obecnou zásadou Politiky soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti (Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013).
- Specifickými cíli operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost jsou (včetně technické podpory implementace OP):
 - 1. **Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů.**
 - 2. **Zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti.**
 - 3. **Posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených.**
 - 4. **Posilování institucionální kapacity a efektivity veřejné správy a veřejných služeb.**
 - 5. **Zintenzivnění mezinárodní spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti.**

Struktura prioritních os OP LZZ (1)

■ Prioritní osa 1 – Adaptabilita:

■ Cílem prioritní osy 1 je předcházení nezaměstnanosti prostřednictvím podpory investic do rozvoje lidských zdrojů a moderních systémů jejich řízení.

■ **Prioritní osa 1 - Adaptabilita** je zaměřena na předcházení nezaměstnanosti prostřednictvím podpory investic do:

- rozvoje lidských zdrojů ze strany podniků a organizací,
- rozvoje odborných znalostí, kvalifikací a kompetencí zaměstnanců a zaměstnavatelů,
- rozšiřování možností pro uplatňování pružnějších forem zaměstnávání,
- zavádění moderních forem systémů řízení a rozvoje lidských zdrojů.

■ Definovány 2 oblasti podpory :

- Oblast podpory 1.1 - Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků
- Oblast podpory 1.2 - Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků

Struktura prioritních os OP LZZ (2)

- **Prioritní osa 2 – Aktivní politiky trhu práce:**
- Cílem prioritní osy 2 je zlepšení přístupu k zaměstnání, trvalé začlenění osob hledajících zaměstnání a prevence nezaměstnanosti skupin ohrožených na trhu práce.
- **Prioritní osa 2 - Aktivní politiky trhu práce je zaměřena na:**
 - zlepšení přístupu k zaměstnání,
 - trvalé začlenění osob hledajících zaměstnání,
 - prevenci nezaměstnanosti skupin ohrožených na trhu práce, včetně proaktivních opatření pro předcházení nebo mírnění vyloučení v důsledku zdravotních znevýhodnění,
 - zvýšení kvality informačních, poradenských, vzdělávacích, zprostředkovatelských a ostatních služeb poskytovaných institucemi na trhu práce,
 - tvorbu systémů pro předvídání změn na trhu práce.
- **Definovány 2 oblasti podpory :**
 - [Oblast podpory 2.1 - Posílení aktivních politik zaměstnanosti](#)
 - [Oblast podpory 2.2 - Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj](#)

Struktura prioritních os OP LZZ (3)

■ Prioritní osa 3 – Sociální integrace a rovné příležitosti:

- Cílem prioritní osy 3 je pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením, zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb a zavedení opatření vedoucích ke zvyšování zaměstnatelnosti těchto osob včetně prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce.

■ **Prioritní osa 3 - Sociální integrace a rovné příležitosti je zaměřena především na:**

- pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným formou přímé podpory i formou zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb,
- opatření vedoucí ke zvyšování zaměstnatelnosti těchto osob,
- prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce,
- opatření směřující k lepší slučitelnosti rodinného a profesního života.
- Zvláštní pozornost je v této prioritní ose věnována příslušníkům romských komunit, migrantům a dalším skupinám z odlišného sociokulturního prostředí.

■ Definovány 4 oblasti podpory :

- [Oblast podpory 3.1 - Podpora sociální integrace a sociálních služeb](#)
- [Oblast podpory 3.2 - Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit](#)
- [Oblast podpory 3.3 - Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce](#)
- [Oblast podpory 3.4 - Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života](#)

Struktura prioritních os OP LZZ (4)

- **Prioritní osa 4 – Veřejná správa a veřejné služby:**
- Cílem prioritní osy 4 je zvýšení institucionální kapacity, kvality, efektivnosti a transparentnosti činností institucí veřejné správy a zvyšování kvality a dostupnosti veřejných služeb.
- Podpora v rámci **prioritní osy 4 - Veřejná správa a veřejné služby**, je zaměřena na:
 - modernizaci veřejné správy, tj. státní správy a samosprávy, a veřejných služeb,
 - řízení a rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě a na straně poskytovatelů veřejných služeb,
 - vzdělávání, zlepšování kvality regulace, zavádění moderních nástrojů řízení, komunitní plánování apod.,
 - realizaci aktivit a aplikaci nástrojů zvyšujících kvalitu a dostupnost veřejných služeb,
 - participaci občanů na místním veřejném životě,
 - etické standardy ve veřejné správě včetně omezování prostoru pro korupci.
- **Definována 1 oblast podpory:**
 - Oblast podpory 4.1 - Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy

Struktura prioritních os OP LZZ (5)

■ Prioritní osa 5 – Mezinárodní spolupráce:

- Cílem prioritní osy 5 je podpora mezinárodní spolupráce v rámci rozvoje lidských zdrojů.
- **Prioritní osa 5 - Mezinárodní spolupráce** je zaměřena zejména na přímou podporu inovací prostřednictvím mezinárodní výměny zkušeností a dovedností, které představují nákladově efektivní způsob pro ověření návrhů politik. Prostřednictvím mezinárodní spolupráce bude možné zvýšit dopad realizovaných projektů a zefektivnit implementaci Evropského sociálního fondu na místní, regionální a národní úrovni na základě zahrnutí zkušeností, kreditu a odborných znalostí zahraničních partnerů, zvýšení efektivity vynaložených prostředků využitím již vynalezených řešení v zahraničí a umožnění mezinárodního srovnávání a šíření dobré praxe.
- **Specifické cíle:**
 - zvýšit efektivnost strategií a politik v oblasti lidských zdrojů a zaměstnanosti,
 - rozvoj partnerství, paktů a iniciativ v oblasti lidských zdrojů a zaměstnanosti.
- **Definována 1 oblast podpory:**
 - [Oblast podpory 5.1 - Mezinárodní spolupráce](#)

OP LZZ – posílení politik zaměstnanosti v ČR

- Velké investice v oblasti rekvalifikací
- Nástroj využívaný pro řešení negativních jevů spojených s tzv. ekonomickou krizí – cyklická nezaměstnanost, prevence tzv. strukturální zaostalosti regionů
- Akcentace potenciálu znalostní ekonomiky
- Otázka cílenost projektů a efektivity využití finančních prostředků – omezení na základě pravidel OP

Informace – základ úspěchu

- Problematika žadatele a příjemce
- Vytváření pracovních míst jako závazek plynoucí z realizace projektů
- Základní programový dokument OP LZZ a prováděcí dokument OP LZZ
- Problematika spolufinancování – především ze strany subjektů soukromého sektoru
- Využití systému MS Benefit 7 jako základního administrativního nástroje
- Výhled na další období – Evropa 2020, Národní program reforem 2011

Děkuji za pozornost

Nějaké otázky?

Mgr. Bc. David Póč
Katedra veřejné ekonomie
Ekonomicko – správní fakulta
Masarykova univerzita
Lipová 41a, Brno 602 00
Tel.: +420 549 497 686
E – mail: David.Poc@econ.muni.cz

*Pro přednášku byly použity materiály z informačních portálů
www.strukturalni-fondy.cz a www.esfcr.cz, kde lze získat doplňující informace*